

Stem bvo! Allen
voor één en één
voor Omar!

16

6

Die pushbacks
moeten stoppen

Op zijn veertiende vluchtte Mohammed Alkhalefa uit Syrië. Hij liep door elf landen en werd onderweg opgepakt en afge-
tuigd. ‘Mensen weten niet hoe erg het is.’

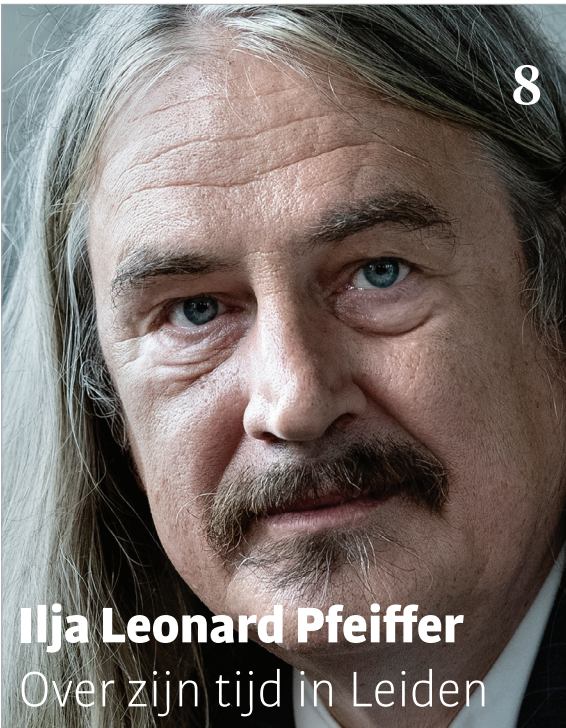
Compensatie voor de pechgeneratie Minister
Dijkgraaf houdt zijn hand op de knip 2

Het orgel van Satan Op
Rewire in een Haagse kerk

14

Ilja Leonard Pfeiffer
Over zijn tijd in Leiden 8

- 1. [redacted]
[redacted]
Er zijn enige proefpersonen verwijderd, en er is een controlegroep post-hoc toegevoegd.
- 2. [redacted]
[redacted]
Er zijn zes proefpersonen uit de analyse verwijderd.
- 3. [redacted]
[redacted]
[redacted]
Er zijn minimaal 12 proefpersonen verwijderd.
- 4. [redacted]
[redacted]
[redacted]
Er zijn zes proefpersonen verwijderd.
- 5. [redacted]
[redacted]
Er zijn twee proefpersonen weggelaten.
- 6. [redacted]
[redacted]
[redacted]
Er zijn drie proefpersonen weggelaten in het gepubliceerde artikel.
- 7. [redacted]
[redacted]
Er zijn discrepanties tussen aantal proefpersonen in databestanden en het artikel.

Wetenschapsfraude Eén van de 15 frauduleuze publicaties van de Leidse psycholoog Lorenza Colzato zal worden teruggetrokken. De universiteit overweegt om zelf besmette publicaties te openbaren als andere tijdschriften niet snel genoeg volgen.

2

Eén artikel wordt teruggetrokken, universiteit voert de druk verder op

Eén van de vijftien frauduleuze publicaties van de voormalig Leidse psycholoog Lorenza Colzato zal door een tijdschrift worden teruggetrokken. De universiteit overweegt om zelf besmette publicaties te openbaren als de retractie van de rest te langzaam verloopt.

DOOR VINCENT BONGERS EN SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Dat zei rector Hester Bijl maandag tijdens de universiteits-raadsvergadering. Ook werkt het college van bestuur aan een retractiebeleid voor frauduleuze artikelen, zodat de verantwoordelijkheid voor het schrappen van publicaties niet langer alleen bij de wetenschappelijke tijdschriften ligt.

Aanvankelijk leek het college de bescherming van de co-auteurs belangrijker te vinden dan het schonen van de wetenschap. Nadat de Leidse Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) vorig jaar vaststelde dat in minstens vijftien artikelen van Colzato fraude is gepleegd, verscheen het rapport geanonimiseerd: titels van artikelen en namen van de co-auteurs waren weggelakt. Het was aan de tijdschriften om de frauduleuze artikelen in te trekken, aldus het college.

Deze keuze van het college leidde tot ongenoegen van de klokkenluiders die de zaak aan het rollen brachten, want zolang de publicaties niet bekend worden gemaakt is al hun werk besmet. Het Instituut Psychologie, de CWI, het faculteitsbestuur van Sociale Wetenschappen en de deskundigen die onderzoek deden naar de grootschalige fraude van sociaal-psycholoog Diederik Stapel verzetten zich ook tegen het anonimiseren van de publicaties.

Personeelspartij FNV vroeg maandag tijdens de universiteits-raadsvergadering aan het college wat de stand van zaken is rond de retractie van de fraude-artikelen door de journals. De uitgevers doen nu zelfstandig onderzoek, zei Bijl. 'Alle tijdschriften hebben inmiddels gereageerd en één artikel wordt al ingetrokken. Bij de anderen zitten we in het proces. Of het snel genoeg gaat en uiteindelijk tot een goed resultaat leidt, blijven we nauwlettend volgen. We hebben al een herinnering gestuurd aan de tijdschriften.'

'Het college heeft een bericht gehad van een uitgever', licht universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke desgevraagd toe. 'Daarin staat dat de uitgever een artikel wil intrekken. Dat betreffende artikel is echter nog niet ingetrokken, en we hebben ook nog geen bevestiging gehad dat dat wel gaat gebeuren.'

De college voert de druk op de tijdschriften verder op. Er komt een 'zorgvuldige evaluatie' van de afhandeling van de fraudezaak, zei Bijl maandag. 'Daarna gaan we opnieuw kijken waar we met de tijdschriften staan. Mocht blijken dat niet alle artikelen zijn teruggetrokken, dan moeten we ons oorspronkelijke besluit mogelijk herzien.'

Véronique De Gucht van personeelspartij FNV Overheid wilde weten wat dat betekende: 'Stel dat een journal weigert een artikel terug te trekken, wat gebeurt er dan?'

'Wij kunnen zelf geen publicatie terugtrekken, maar kunnen wel besluiten om openbaar te maken om welk artikel het gaat', reageerde Bijl. De tijdschriften hebben ongeveer vier maanden na het besluit van het college de tijd gehad om zelf onderzoek te doen en een artikel in te trekken. 'Na zo'n zes maanden zou er toch genoeg tijd moeten zijn geweest voor onderzoek. De enige maatregel die we zelf vervolgens kunnen treffen is dan zelf het artikel publiceren en hopen dat de academische gemeenschap dat oppakt.'

Het college maakte ook duidelijk in de toekomst niet afhankelijk te willen zijn van de grillen van de uitgevers. 'Als tijdschriften geen adequate maatregelen nemen, dan kan de situatie ontstaan dat wetenschap niet geschoond wordt', aldus Bijl. 'We hebben als universiteiten geen retractiebeleid geformuleerd. Deze zaak is aanleiding voor ons te onderzoeken of Leiden zelf met zo'n beleid kan komen om dat vervolgens nationaal onder de aandacht te brengen.'

Personeelsraadslid Timothy de Zeeuw (FNV) wilde weten wat de invloed van de reacties van de klokkenluiders in de media is geweest op de keuze van het college om de deur open te zetten naar het zelf publiceren van artikelen.

'Hun signalen nemen we mee in de evaluatie en in een mogelijke herziening van een besluit', zei Bijl. 'Ik vind het heel jammer dat er nu een beeld is ontstaan dat we dingen onder het tapijt zouden willen vegen. Dat is niet zo, er is drie jaar onderzoek gedaan. Het is een ingewikkeld proces en we hebben steunen laten vallen. Maar er is enorm geïnvesteerd in het goed uitzoeken en oplossen van deze zaak.'

Voor de Tweede Kamer protesteren studenten tegen het leenstelsel, juni 2021

Eén miljard en geen euro meer

Onderwijsminister Robbert Dijkgraaf wil 'aan nog wat knoppen draaien' van de basisbeurs, zolang het maar binnen de één miljard euro blijft.

DOOR ANOUSHKA KLOOSTERMAN
FOTO TACO VAN DER EB

Het lijkt er niet op dat er meer geld komt, bleek maandag tijdens het debat over de herinvoering van de studiefinanciering. Verschillende partijen drongen aan op vergroting van het budget, maar de minister beperkte zich herhaaldelijk tot het bedrag dat in het coalitieakkoord staat.

'Er zijn misschien nog wat andere knoppen waar we aan kunnen draaien, maar wat mij betreft gaat dit debat rond die 1 miljard.' Zijn opdracht is dit geld zo effectief mogelijk in te zetten, aldus Dijkgraaf, die bij het vaststellen van het coalitieakkoord nog geen minister was.

Daar zijn verschillende ideeën voor. Het ministerie presenteerde vorige week haar voorkeursscenario: een stukje van het geld naar de basisbeurs, een stukje naar compensatie, en een stukje naar andere investeringen, bijvoorbeeld ervoor zorgen dat studenten die recht hebben op een aanvullende beurs die ook echt aanvragen. In dit scenario krijgen uitwonende studenten 255, en thuiswoners 91 euro.

Dat betekent wel dat de inkomensgrens van ouders voor die aanvullende beurs hetzelfde blijft, maximaal 53.900 euro.

Een aantal partijen wil dat de inkomensgrens

wordt verhoogd naar 70.000 euro, om gezinnen met middeninkomens tegemoet te komen. Middeninkomens werden namelijk juist hard geraakt in het leenstelsel, zei het CDA: 'Lagere inkomens profiteerden van de aanvullende beurs. Hogere inkomens betaalden de kosten makkelijker uit eigen zak.'

Dat zou dan wel betekenen dat de basisbeurs lager uitvalt, waarschuwde de minister, opnieuw herhalend dat hij maar een miljard ter beschikking heeft.

Hij speelde ook even met een alternatief scenario: 'We zouden wat meer met de middeninkomens kunnen doen en we zouden tegelijkertijd de maximale hoogte van de aanvullende beurs iets kunnen verlagen. Dan spreid je dat bedrag iets anders uit en kom je misschien iets meer in de richting van de geïndexeerde bedragen zoals die voor 2015 waren. Dat is zeker ook nog een knop waaraan geraaid kan worden, maar die knop staat niet bij de varianten in de hoofdlijnenbrief.'

In de huidige scenario's die de minister uittekende, bleef de hoogte van de aanvullende beurs hetzelfde.

Ook de compensatie van de pechgeneratie moet

uit die 1 miljard euro komen.

In zijn eerdere brief schreef Dijkgraaf dat het ongebruikelijk is mensen de compenseren voor veranderend beleid. 'Of het nu gaat om veranderende wetten, subsidieregelingen of belastingtarieven: verschillende mensen, en ook generaties, hebben daar op verschillende momenten verschillende profijt van. Dat is de consequentie van politieke besluiten.'

Hoewel 'een tegemoetkoming niet noodzakelijk en zeer ongebruikelijk is' wil het kabinet 'een gebaar maken', want: 'Voor de generatie die precies tussen beide stelsels in heeft gestudeerd, is het immers wrang om te moeten zien dat zo kort na afschaffing van de basisbeurs eenzelfde stelsel opnieuw wordt ingevoerd.'

De oppositie schaarde zich achter studentenorganisaties die de voorgestelde 1400 euro compensatie veel te weinig vinden. 'Wat de minister niet vertelt, is dat compensatie voor fouten wel degelijk gebruikelijk is', vond GroenLinks.

De minister bleef bij zijn standpunt: 'Als je nieuw beleid introduceert, kan je in het algemeen niet alles met terugwerkende kracht aan vorige generaties toedelen.'

Jarenlang galmde er één stem door mijn schedelpan

Toen ik in de tweede helft van de jaren negentig me in Seoul met vallen en opstaan bekwaamde in het métier van de historicus, bevonden een stel van mijn beste vrienden zich ook buitengaats. Een was Zen-monnik geworden in een klein tempeltje op het Japanse platteland, de ander werkte zich het schompen voor een grote Japanse autofabrikan-

kant. We deelden van alles met elkaar, maar dat wat ons drieën specifiek met elkaar verbond, was een gezamenlijke bewondering (en soms afkeer) van bepaalde schrijvers, musici en intellectuelen.

Internet bestond weliswaar al, maar veel had je er nog niet aan, dus we schreven elkaar brieven - de Japanse autofabrikant had vast e-mail, maar het Japanse tempeltje niet.

De gesprekken die we tijdens onze studie boven Pizzeria Cartone (wie kent het nog?) hadden, zetten we in briefvorm voort - met de nodige vertraging en zonder het eten en de wijn, maar onze vriend die tijdelijk voor het grootkapitaal was gewicht, wist de correspondentie te verluchten.

In 1989 had de VPRO een vierluik uitgezonden van de op mij altijd mysterieus overgekomen Wim Kayzer (met ooglapje) met de onweerstaanbare titel *Nauwgezet* en *wanhopig*, waarin hij de grote vragen van het leven besprak met Gabriel García Márquez, György Konrád, Jorge Semprún en George Steiner. Ik had op een half uurtje Márquez na deze serie nooit gezien en dit gat in mijn ontwikkeling verminderde mijn bijdrage aan de kwaliteit van de gesprekken danig, werd mij regelmatig voorgehouden. U kunt zich mijn vreugde voorstellen toen ik vanuit de fabriek in Japan met de brief die ik al verwachtte een cassettebandje opgestuurd kreeg dat hier een einde aan zou maken.

Zoals het studenten betaamt waren onze intellectuele voorkeuren voorname-lijk het product van toeval, aangeboren voorkeuren, vooroordelen en gelegenheid geweest, wat ons niet belette om met absolute zekerheid onze zaak te bepleiten. Ik had *Nauwgezet* en *wanhopig* weliswaar niet gezien, maar ik was het roerend met de andere twee eens dat die hele serie om George Steiner ging - cultuurfilosoof, schrijver, dilettant, wetenschapper, homo universalis. Onze vriend had de gesprekken met George Steiner vanaf vhs-tape niet alleen op een cassettebandje

Een echte wetenschapper reist niet, maar onderzoekt en schrijft: 'Hausarrest! Hausarrest!'

opgenomen, maar ook de interviewer eruit geknipt. Het resultaat was dus een uur lang onverdunde monoloog. Zelden heb ik een bandje zo vaak afgedraaid - tijdens het studeren, in de metro, naar huis of naar de universiteit lopend.

De stem van George Steiner nam bezit van me. Ik was al eerder onder de indruk geraakt van zijn boeken, maar zijn stem was van een andere orde van grootte. Als ik die in 1989 had gehoord, toen ik voor mijn studiekeuze stond, had ik

terstond Japans laten varen en een enkeltje Cambridge gekocht.

Steiner heeft me nooit meer losgelaten. Ik hoor hem in mijn hoofd als het gaat over dingen die we niet willen weten maar eigenlijk wel weten: 'They knew what they didn't know', zei hij over wat invloedrijke Duitsers in de aanloop naar de oorlog van de kampen wisten. Als jonge wetenschapper op bezoek bij de Hongaarse filosoof György Lukács, vertelde Steiner met die dwingend verleidelijke stem van hem, wist hij niets beters uit te gooien dan te vragen hoe het nu kon dat de oude meester zoveel boeken had weten te schrijven. Steiner liet Lukács de - althans in mijn vriendenkring - onsterfelijk geworden woorden spreken: 'Hausarrest, Steiner, Hausarrest!'

Een echte wetenschapper reist niet, maar onderzoekt en schrijft. Jarenlang galmden die woorden door mijn schedelpan als ik weer eens met bezwaard en schuldig gemoed het vliegtuig of trein instapte naar een of andere workshop. Tot corona, want toen hadden we opeens allemaal *Hausarrest*. En warempel, een vertaling waaraan tien jaar is gewerkt is af, en ander boek (monnikenwerk van hoge orde) nadert voltooiing. Misschien had ik toch nóg vaker naar die stem moeten luisteren.

REMCO BREUKER is hoogleraar Koreastudies

Een op vijf studenten zegt zich niet veilig te voelen

Een op de vijf studenten in het hoger onderwijs heeft wel eens te maken gehad met sociaal onveilige situaties als pesten, discriminatie, bedreiging en seksueel overschrijdend gedrag.

DOOR VINCENT BONGERS

Dat blijkt een onderzoek van het Interstedelijk Studenten Overleg (iso). In 64 procent van de gevallen melden slachtoffers het incident niet bij hun hogeschool of universiteit. Onderzoeksbureau ResearchNed benaderde voor het iso rond de 60.000 studenten, in totaal zijn de gegevens van 7657 studenten meegenomen in de rapportage. Twintig procent van deze studenten meldt een of meerdere sociaal onveilige situaties. Uit het onderzoek blijkt dat 9 procent van de ondervraagde studenten wel eens slachtoffer is geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag, 8 van discriminatie, 7 is wel eens gepest en 5 is wel eens bedreigd, geïntimideerd, gechanteerd of bang gemaakt. Overigens voelt 94 procent van de ondervraagde studenten zich wel veilig op de instelling. Studenten slaan ook wel eens een onderwijsactiviteit over vanwege een onveilig gevoel. Dat geldt voor 12 procent van het totaal. Bij gepeste studenten is dat 40. Hogescholen en universiteiten worden vaak niet op de hoogte gesteld. Bijna tweederde van de studenten die slachtoffer is geweest van een sociaal onveilige situatie, meldt dit niet. 'Voornameste reden hiervoor is dat de student het incident niet ernstig genoeg vond (84 procent), maar andere redenen zijn dat er geen vertrouwen was dat er iets mee gedaan zou worden of

dat de student niet wist waar ze het incident konden melden', schrijven de onderzoekers. De incidenten met betrekking tot seksueel overschrijdend gedrag lopen uiteen van opmerkingen over het dragen van een shirt dat 'wel heel erg sexy is', tot verkrachtingen. Slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag melden het incident vaker niet dan wel, blijkt uit het onderzoek. Wanneer het seksueel grensoverschrijdend gedrag betreft in de vorm fysieke incidenten, meldt 62 procent het incident niet. Lhbt'i'ers, een vijfde van de respondenten, zijn significant vaker slachtoffer van alle incidenten. In de meeste gevallen wordt de medestudent aangewezen als dader van het incident. Toch zijn docenten ook wel eens betrokken. Dat geldt bijvoorbeeld voor seksueel overschrijdend gedrag. Maar in andere categorieën worden ze ook vermeld. 'Van alle studenten die te maken hebben gehad met bedreiging, intimidatie, chantage of wel eens zijn bang gemaakt, geeft 29 procent aan dat de docent (een van) de dader(s) is. Bij discriminatie is bijna de helft van de gevallen de docent (een van) de dader(s)'. Onderwijsminister Robbert Dijkgraaf noemde op Twitter de resultaten uit het onderzoek 'bijzonder ernstig'. Hij wil 'snel een plan van aanpak rond sociale veiligheid in het hoger onderwijs opstellen. Dat wil ik doen samen met hogescholen, universiteiten en studenten'. Dijkgraaf wil 'bekender maken hoe je een sociaal onveilige situatie kunt melden, het vertrouwen in meldingsprocedures versterken en structurele monitoring, zodat sociale onveiligheid gericht aangepakt kan worden'.

'Bestuur komt de afspraken tijdelijke contracten niet na'

De universiteitsraad is het gedraai van het college van bestuur over het terugdringen tijdelijke contracten zat. Er zijn nog steeds te veel onwenselijke arbeidsovereenkomsten en dat is onacceptabel, schrijft de raad.

DOOR VINCENT BONGERS

Onder druk van actiegroepen als Casual Leiden en woinactie maar ook nadrukkelijk op verzoek van de universiteitsraad besloot het college van bestuur vorig jaar het aantal tijdelijke en zeer kortlopende contracten terug te dringen. De universiteitsraad vindt echter dat dat proces niet snel en goed genoeg verloopt, blijkt uit een boze brief aan het college. Al jaren spreekt de raad met het college over het 'voorkomen en terugdringen van tijdelijke contracten in geval van structureel werk, korte opeenvolgende contracten, draaideurconstructies, een ontoereikende contractomvang en allerlei gelijksoortige onwenselijke situaties omtrent aanstellingen van medewerkers', staat in de brief. 'We kunnen met zekerheid zeggen dat ieders geduld in dit dossier op de proef is gesteld.' Vorig jaar was daar dan 'eindelijk een doorbraak'. In het nieuwe strategisch plan van de universiteit staat dat onderdeel van goed werkgeverschap is: 'Het bieden van vaste contracten voor structureel werk; langdurige contracten bij tijdelijke dienstverbanden en het duidelijker zijn over ontwikkelingsmogelijkheden en carrièrepaden.' De universiteitsraad moet er vervolgens vertrouwen in kunnen hebben dat het beleid wordt uitgevoerd zoals overeengekomen, maar dat is 'er in dit geval onvoldoende'.

De raad ontving namelijk 'meerdere signalen over casussen die niet eens in de buurt komen van hetgeen is afgesproken'. Verder stuurde Casual Leiden op 8 maart een brief naar het college van bestuur en de raad waarin ook nog de nodige voorbeelden worden gegeven van zaken die fout gaan. In die signalen en voorbeelden zit een trend. Misverstanden over de uitvoering van de cao en de plannen van het college zijn alom aanwezig. Het probleem dat vervolgens ontstaat komt op het bord van de medewerker. 'Bestuurders, leidinggevers en p&o-adviseurs zeggen niet in staat te zijn om bepaalde problemen op te lossen', schrijft de raad. Het is echter de werkgever die de werknemer 'transparant en behulpzaam moet inlichten over contracten' en ook 'het juiste beleid dient toe te passen'. Weliswaar zijn de 'eerste stappen gezet' naar beter werkgeverschap, maar het is nog onvoldoende. Het gaat vooral fout bij de faculteiten. Dat komt door de 'sterke nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van de faculteiten. Sommige bestuurders, leidinggevers en p&o-adviseurs lijken gewoonweg niet te willen hand velen in de geest van de gemaakte afspraken.' De raad is er ook niet gerust op dat er snel verbetering komt. 'Een gesprek met de directeur van HRM heeft de zorgen niet weggenomen, integendeel: er lijkt geen controle te zijn. Verantwoordelijkheid ten aanzien van deze kwestie lijkt nergens in de organisatie te landen; managementlagen schuiven dit af of wijzen naar elkaar. Betreffende medewerkers kunnen nergens terecht, tenzij ze zich openlijk melden en daardoor hun (toekomstige) positie riskeren.' De brief is een 'laatste poging om het college op te roepen de gemaakte afspraken na te komen'.

Bijna drieduizend euro bijeen gespeeld voor Oekraïne

Zo'n zeventig studenten van muziekverenigingen Collegium Musicum (Leiden), het Utrechts Studenten Koor en Orkest en Krashna Musika (Delft) gaven zaterdag een gratis benefietconcert in de Hartbebrugkerk in Leiden. Doel: zoveel mogelijk geld ophalen voor de mensen die uit Oekraïne zijn gevlucht of er juist zijn achtergebleven. De studenten speelden en zongen onder meer het Oekraïense volkslied en 'The Great gate of Kiev', een stuk van de Russische componist Mussorgsky. 'Het is een bombastisch en krachtig stuk met

heel veel slagwerk', vertelt Collegium Musicum-bestuurslid Irene Abspoel. Omdat het stuk geen tekst heeft, spelen normaal gesproken alleen de orkesten mee. Maar de studenten gaven er hun eigen draai aan: 'Om het extra gewicht te geven zong het koor ook mee, maar dan door middel van klanken in plaats van woorden', aldus Abspoel. Het streven was om minimaal 1000 euro op te halen. Met een opgehaald bedrag van 2821,40 euro is dat ruimschoots behaald: 'Dat is veel meer dan we hadden verwacht.' Foto Collegium Musicum

Yves Groenendijk en Madelief Hoftijzer zitten aan de bar bij SSR, tegenover de voorzitter Sophie Casado Yanci.

Even wennen: van nul contact naar vierhonderd man

Hoe vergaat het de studentenverenigingen na alle lockdowns? 'Eindelijk kun je weer vrij rondlopen en nieuwe mensen ontmoeten.'

DOOR MARK REID
FOTO TACO VAN DER EB

Als de voordeur van SSR aan de Hogewoerd opengaat komt de lucht van verschaald bier al naar buiten. Of de geur is blijven hangen tijdens de coronacrisis of dat de leden in de afgelopen maand hun best hebben gedaan de geur te herstellen is niet duidelijk.

Sinds een paar weken mogen horeca, en dus ook studentenvereniging weer open zonder beperkingen. 'Voor mij was het wel als een soort thuiskomen', zegt Sophie Casado Yanci, voorzitter van SSR. 'De eerste week dat we

open waren was onze open week, dus het was helemaal vol. Het was bizar om opeens tussen 400 man te staan na zo lang bijna geen contact.' Bizar of niet, het opheffen van de maatregelen voelt als een opluchting voor tweedejaars lid bij SSR Yves Groenendijk (22, international studies): 'Mijn eerste jaar was alles grotendeels dicht, soms was er een kleine borrel, maar dat is het gewoon niet. Nu kun je vrij rondlopen en nieuwe mensen ontmoeten.

'Toen het voor het eerst weer kon was het wel wat onwennig. Ik zit bij een dispuut dat hard borrelt. Thuis proberen we dat tijdens coronacrisis wel een beetje, maar daar heb je toch burens om rekening mee te houden.' Niet alleen voor de leden, maar ook voor bestuursleden is de heropening wennen, beaamt Wouter Geerts, voorzitter van Augustinus: 'Een bestuursjaar is sowieso energievend en als je hier twee of drie dagen in de week tot sluit staat, voel je dat wel. Maar dit is waarom ik bestuur wilde doen, dus het zijn luxe problemen.' Voor eerstejaars Madelief Hoftijzer (18, pedagogische

wetenschappen) was de drukte op de vereniging helemaal onbekend: 'Het was een opluchting. Toen ik in september lid werd, was het alleen zittend borrelen tot middernacht. De dynamiek met iedereen bij elkaar is nieuw voor me. Ik ben via een vriend die heel enthousiast was over zijn dispuut bij SSR gekomen, zelfs terwijl het pand dicht was. Dat was voor mij een reden om ook lid te worden. Het was erg fijn om die groep mensen te kennen. Zelfs in coronatijd heb je wat aan elkaar. De vereniging zit niet alleen in het gebouw.'

Ook op Augustinus bleven de banden tussen leden sterk tijdens de lockdown, zegt Geerts. 'We waren niet bang dat onze cultuur zou verdwijnen. Maar wat er op de vereniging gebeurde verplaatste zich naar de huizen. Nu iedereen weer terug is, zie ik wel dat jongere leden soms nog niet weten hoe het werkt. Normaal laten ouderejaars een beetje zien hoe het moet. Dat heb je nu minder omdat het pand vol staat met eerste- of tweedejaars.' Geerts en Casado Yanci zijn de eerste bestuursleden die na de sluiting hun vereniging weer open konden gooien. Toen ze een jaar geleden tekenden voor hun functie was dat helemaal niet zeker. Een agressieve mutatie van het coronavirus, en ze hadden een jaar lang naar een zoomscherm gekeken. 'Het was een wilde gok dat alles open zou gaan, maar mijn wens is wel uitgekomen', vertelt Casado Yanci. 'Ik voelde me er een beetje bijgenaaid door corona. Ik wilde nog een jaar langer studeren, maar ik kon niet gaan reizen en de plekken waar ik wilde werken waren ook dicht. Daarom ben ik bestuur gaan doen. Alles wat meer was dan de ene week die mijn voorgangers open konden zijn, zou al top zijn. Dat is gelukt.' 'Het was een risico, maar dat wilde ik honderd procent nemen', zegt Geerts. 'Als je dicht bent zijn er ook organisatorische dingen waarvan je kan leren. Maar als het dubbelteje de andere kant op valt ben je het eerste bestuur dat na twee jaar weer open kan. Als ik terugkijk zou ik het nog steeds zo hebben gedaan.'

Campus past nu wel op dezelfde plek

De Universiteit Leiden koopt toch geen extra grond voor de bouw van de Humanities Campus. Het Arsenaalplein als optie voor uitbreiding is van de baan. Eenpersoonskamers zullen verdwijnen, en de gebouwen krijgen nieuwe namen.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

In januari werd de koop van de grond van het Arsenaalplein (naast het Reuvens en het Arsenaal waar nu een basketbalveldje en speelplaats is) nog als optie gezien. Dat plan is nu van de baan.

'We willen bij nader inzien geen gebruik maken van het Arsenaalplein, dat levert geen meerwaarde op voor de faculteit omdat het te klein is voor een onderwijsgebouw', zegt Elisa Meijer van Huisvesting. Ook is ervan afgezien omdat er anders 'een te grote versnippering aan gebouwen' ontstaat. Ook het scenario om het Huizingagebouw uit te breiden is om financiële redenen afgefallen. Wel is nog steeds het idee om van het Reuvensgebouw het centrale onderwijsgebouw te maken. 'De haalbaarheidsstudie heeft uitgewezen dat dat kan', zegt Meijer. 'We hebben een onderwijsprogramma opgesteld en met de architect gekeken of dat past binnen die locatie.' Intern zijn ze

sius-Zuid met aangrenzend een plein. Om het onderwijs niet te verstoren, wordt het huidige gebouw pas gesloopt als het Reuvens helemaal af is. De planning is dat het Lipsius in 2027 wordt gesloopt. Ook krijgen alle gebouwen (Cluster Zuid, Cluster Noord, Lipsius en Reuvens) dan andere namen. Doordat er geen nieuw gebouw komt op de plaats van het Doelencomplex, moet 6000 vierkante meter worden bezuinigd. Al in januari vertelde Meijer dat ongeveer twee derde van die ruimte wordt teruggewonnen door te bezuinigen op werkruimte. Er komen alleen twee- en vierpersoonskamers, eenpersoonskamers verdwijnen. 'Binnen de faculteit is heel veel reuring over het feit dat werkkamers moeten worden gedeeld', zegt Meijer. 'Er is veel weerstand tegen, en daarom duurt het best lang tot we tot een besluit kunnen komen. Maar we worden door de universitaire werkpleknormering genood-

‘Er komen alleen twee- en vierpersoonskamers, want schrappen in onderwijsruimte gaat niet’

daar dus over uit, maar er moet nog wel met de gemeente over worden gesproken. 'Dat onderzoek loopt nog.' Het plan is om het Reuvens iets te vergroten richting het water. 'Daar willen we de hoorcollegezalen bouwen, dus daar wordt het gebouw ongeveer twintig centimeter hoger.' De universiteit is daarover in gesprek met de gemeente. Het gebouw zal aan de kant van de bewoners niet groter worden dan het nu is. In januari werd al geopperd om de binnenplaats van het Reuvens, nu een pleintje met bomen, geheel of gedeeltelijk te bebouwen. 'Daar is nog geen ontwerp van, dat wordt nog aanbesteed. Of bijvoorbeeld een kwart of de helft van de binnenplaats wordt bebouwd, zal de ontwerper uitmaken', aldus Meijer. Verder zal Cluster Noord (M. de Vrieshof) na volledige renovatie ongeveer even groot worden als het nu is. Cluster Zuid (Van Eyckhof en Van Wijkplaats) wordt dankzij een stukje nieuwbouw groter. Beide locaties krijgen veel meer onderwijsruimte: in Cluster Zuid komen zelfs twintig zalen extra. Aan de plannen rond het Lipsius is vooraan nog niets veranderd: op de plaats van het huidige gebouw komt een kleiner Lip-

zaak om daarin te schrappen. Schrappen in onderwijsruimte is volgens ons niet haalbaar, dus daar hebben we niet aan getornd.' De faculteit zal dus anders moeten omgaan met de ruimte. 'Daarvoor is een cultuurslag nodig. Wij geven bijvoorbeeld als mogelijkheid om niet meer per definitie uit te gaan van het hiërarchische principe dat een hoogleraar wel recht heeft op een eigen kamer en een promovendus niet. Juist jonge mensen zijn kleiner gehuisvest, terwijl een hoogleraar vaak nog een werkplek thuis heeft.' Huisvesting beslist niet wie welke werkplek krijgt, dat doen de managementteams van alle instituten en afdelingen. 'Wij bepalen alleen hoeveel vierkante meter elk instituut krijgt.' De verwachting is dat de universiteit eind mei een intern besluit neemt over de plannen. Het traject met de gemeente duurt langer: 'In afwachting van de vorming van het nieuwe college en de nieuwe omgevingswet zullen we met de gemeente Leiden onderzoeken wat de aanpassingen worden op het stedenbouwkundig plan, bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan', aldus Meijer. Het streven is om dat proces eind 2022 af te ronden.

Mohammed Alkhalefa vluchtte op zijn veertiende uit Syrië en ontsnapte onderweg twee keer aan de dood. Behalve een documentaire is er nu ook muziek over hem gemaakt. 'De pushbacks moeten stoppen. Mensen weten niet hoe erg het is.'

DOOR SUSAN WICHGERS

Hoe is het om als kind alleen te moeten vluchten uit je thuisland? Dat is te zien in de aangrijpende documentaire *Shadow Game* (2021). Drie jaar lang volgden filmmakers Eefje Blankevoort en Els van Driel een groep minderjarige vluchtelingen op hun tocht naar Europa. Hoewel ze het zelf hebben over een 'game' waarin iedere grens een 'nieuw level' is dat moet worden gehaald, is de werkelijkheid schrijnender. De jongeren moeten gevaarlijke rivieren oversteken en lopen dagenlang door de besneeuwde bergen. Als ze daar moeten overnachten, gebruiken ze spuitbussen haarlak als vlammenwerpers om wilde dieren af te schrikken. Maar de zwaarste ontberingen zijn de grensbewakers en politieagenten door wie ze bij pushbacks worden geslagen en mishandeld. Een van de vluchtelingen is Mohammed Alkhalefa (18), die op zijn veertiende Damascus verliet om aan een zware reis naar Nederland te beginnen. Nu woont hij samen met zijn broer in Rotterdam, vertelt hij via Skype. Maar daarvoor heeft hij een hoop moeten doorstaan. 'De tocht zelf duurde zeven en een halve maand. Ik ben door elf landen gelopen om hier te komen.' Toch heeft hij tijdens de maandenlange tocht naar Nederland wel eens getwijfeld om terug te gaan naar Syrië. 'We moesten zoveel lopen. Ongelofelijk. Ook in de nacht, in het donker door bossen met hoge bomen, zonder lamp, want anders vindt de politie je meteen. Vaak voelde ik mijn voeten niet meer. 'Het moeilijkste land was Kroatië. We hebben zes keer geprobeerd de grens naar Slovenië over te steken, de zevende keer lukte het pas. Twee keer ben ik bijna doodgegaan, verdrinken. Dat was verschrikkelijk eng. Andere grenzen waren ook moeilijk, maar niet zoals Kroatië. 'Een keer hadden we al zestien dagen gelopen toen de politie ons oppakte. We werden heel slecht behandeld, de politie daar is niet zoals hier. We werden in onze kraag gepakt en een politiebuisje in gegooid. Heel grote mannen waren het, als beren. Ze waren helemaal in het zwart, droegen bivakmutsen en hadden stokken, pistolen en Kalashnikovs bij zich. 'Ze hebben ook een keer een foto van me gemaakt. Ik was aan het huilen, maar ze zeiden dat ik moest lachen. Lachen? Je pakt me op, dacht ik, hoe moet ik nou lachen? 'In Zagreb werden we een nacht in de gevangenis gezet. Ik zei dat ik veertien was, maar de politie geloofde me niet. Je bent achttien, zeiden ze. Daarna was ik kapot. Zestien dagen lopen, en binnen een paar uur met de auto ben je weer terug. En waarom? Ik ben een kind, ik ga niks slechts doen. We wilden alleen maar naar het volgende land.' Uiteindelijk lukte het toch, en kon Mohammed via Italië naar Nederland, waar hij aankwam in Ter Apel en op het volgende obstakel stuitte. 'Het eerste jaar was echt niet leuk. Mijn broer en ik waren heel bang om geen verblijfsvergunning te krijgen. Dat heeft negen maanden geduurd, terwijl het eigenlijk binnen zes maanden moet gebeuren. Dat is gewoon je recht. 'Het enige dat je dan kan doen, is wachten. Je gaat wel naar school, maar je gaat je niet in de taal verdiepen als je niet weet of je mag blijven.' Twee jaar geleden kregen ze de langverwachte vergunning en vonden ze een huis in Rotterdam. Mohammed leerde Nederlands, hij zit in het examenjaar van de mavo en heeft een bijbaan bij de Dirk. Zijn broer werkt als architect.

Ik liep door elf landen om hier te komen

De lange teksten in het Nederlands bij toetsen zijn soms nog moeilijk, zegt Mohammed, maar hij weet waar hij het voor doet: hij wil dokter worden. 'Ik heb een doel en daar ga ik op af. Dokter zijn, mensen helpen, dat is mijn droombaan.' En behalve een film is er nu ook muziek over hem gemaakt. Rapper ReaZun schreef het nummer 'Alles helemaal zelf'. Het was in eerste instantie een soundtrack bij een vervolgd documentaire over Mohammeds leven nadat hij in Nederland aankwam. 'Het begon als een liedje van dertig seconden. Maar ik vond het zo mooi, het past echt bij mij. Toen ik dat tegen Eefje zei, stelde zij voor om er een heel nummer van te maken. Ik vind het prachtig.' Woensdag is de release van de EP, waar nog vier andere nummers op staan, in Paardcafé in Den Haag. 'Alles helemaal zelf' gaat over Mohammeds noodgedwongen zelfstandigheid. Want toen hij in 2018 uit Syrië vertrok, moest hij zijn moeder en zussen daar achterlaten. 'Dat was moeilijk, maar ik had geen keuze, want als je achttien wordt in Syrië, moet je het leger in. In het leger moet je mensen doodmaken, of je gaat zelf dood. Ik wil niet vechten, met niemand. Ik wil gewoon lekker leven en genieten van het leven. Ik was heel boos dat ik mijn moeder moest verlaten. Ik kon beter naar een veilig land gaan en dan proberen mijn moeder daarheen te halen.' Dat is inmiddels gelukt. 'Vorige maand is eindelijk mijn familie in Nederland aangekomen. Twee jaar hebben we daarop gewacht. Ik was zo blij om mijn moeder en zussen na vier jaar weer te zien, dat was een heel mooi moment. Nu is het Ramadan, dus het is goed om bij elkaar te zijn.' Alleen zijn oudste zus mag vooraan nog niet naar Nederland komen. Volgens de IND zou ze zich in Syrië moeten kunnen redenen. 'Ze is te oud en te goed opgeleid, zeggen ze. Maar we hebben bezwaar gemaakt. Syrië is onveilig, zeker voor vrouwen is het moeilijk. Er is geen werk, want de economie is slecht door de oorlog. En alles is duur. 'De rest is nu in Ter Apel, waar het heel druk is door de oorlog in Oekraïne. Hopelijk krijgen ze snel een transfer naar een azc in Zuid-Holland of Utrecht. Dan kunnen we ze vaker zien, want Ter Apel is drie uur rijden met de auto. En als mijn moeder een huis heeft, ga ik bij haar wonen, na vier jaar zonder haar. Ze maakt lekker eten en maakt veel schoon. Maar ik help ook mee hoor.' Mohammed wil dat zijn verhaal wordt gehoord, vertelt hij, zodat iedereen weet wat er gebeurt aan de grenzen van Europa. Daarom is hij naast zijn school en werk ook nog bezig met de projecten van *Shadow Game*. Later dit jaar gaat hij samen met de andere jongens uit de documentaire naar het Europees parlement om daar een petitie te overhandigen. 'We willen daarheen om ons verhaal te vertellen en zeggen dat ze iets moeten doen aan de grenzen. Misschien weten de mensen van het parlement niet hoe erg het is. Mustafa uit de documentaire heeft zijn armen gebroken doordat de Kroatische politie hem met een stok sloeg, ook op zijn hoofd. Dat is echt erg. Wij gaan vertellen dat ze moeten stoppen met pushbacks.' Komende woensdag is Mohammed zelf waarschijnlijk ook bij de release van de EP van ReaZun. Tenzij hij huiswerk heeft, of toetsen de volgende dag, zegt hij erbij. 'Ik heb veel stress. Ik denk veel aan mijn zus, heb examens binnenkort en soms moet ik ook nog mijn moeder helpen met vertalen. Maar het komt goed. 'Mijn grootste droom is dat mijn oudste zus hier komt, zodat mijn hele gezin bij elkaar is. En dat we gezond blijven, geen problemen hebben, we van elkaar houden en bij elkaar blijven voor altijd. Ik doe mijn best en probeer vooruit te kijken, niet achteruit. Ik doe alles helemaal zelf.'

De release van de EP *The Game* van ReaZun is woensdag 13 april, Paardcafé, Den Haag, 21.00, toegang gratis. De documentaire *Shadow Game* is terug te kijken via NPO Start

Stoppen met schrijven was geen optie

Auteur, dichter en classicus Ilja Leonard Pfeijffer brengt in zijn Boekenweekgeschenk een ode ‘aan het leger liefhebbers dat het literaire bedrijf mogelijk maakt’. Maar daarna volgt een historische roman waarin hij ‘eindelijk al die jaren aan de Leidse universiteit te gelde gaat maken’.

DOOR PIM BAKX

FOTO KEKE KEUKELAAR

Hoe was uw studententijd?

‘Ik herinner me het als een heel constante, vrolijke en leuke periode. Ik heb altijd in hetzelfde studentenhuus gewoond, Hogewoerd 189A. Ik heb daadwerkelijk vrienden voor het leven gemaakt. Maar je moet natuurlijk ook oppassen dat je niet zo een oude zak gaat worden die nostalgisch terugkijkt en alles gaat idealiseren. Dat is wel een gevaar.’

U heeft het vergeleken met een bruiloft, of het krijgen van een kind.

‘Het was voor het eerst dat ik het huis uit ging. Dat geldt natuurlijk voor iedereen, maar het is nog steeds een enorme verandering. Het geeft je een enorme sensatie van vrijheid, een bijna euforisch gevoel. ‘Ik vond studeren ook leuk. Ik had een goede studie gekozen, klassieke talen. De combinatie van een nieuw leven in Leiden met een vakgebied dat ik echt interessant vond, maakte het een heel fijne periode.’

Het deed u ook in een politieel aan de Lange-gracht belanden.

‘Domme dingen doen waarop je later met enig gevoel van spijt en schaamte terugkijkt, maakt natuurlijk ook onderdeel uit van die nieuwe periode. Dat ik wel eens een boekje heb gestolen vind ik iets om minder trots op te zijn. Maar dat ik een valse naam gebruikte - Kovadic Haensel - om Augustinus binnen te komen, daar ben ik nog steeds trots op.’

In Brieven uit Genua (2016) beschrijft u ‘wildwest-taferelen’ aan de letterenfaculteit: er is een hoogleraar Latijn die ‘op een dag verscheen met een doorgeladen pistool’ vanwege een liefdesaffaire. Terwijl studenten wegduiken achter de archiefkasten, loopt hij schreeuwend door de vakgroep: ‘Ik schiet hem door zijn kop.’

‘Het is terecht dat je dat wilt *factchecken*. Het is voor een groot deel gebaseerd op geruchten, het is niet zo dat ik het zelf heb gezien. Wat ik doe in *Brieven uit Genua*, is die periode ook heel erg mythologiseren. ‘Het was wel zo dat de faculteit, en zeker onze vakgroep, in die tijd echt een soapopera was. Er gebeurde van alles. Verhoudingen tussen verschillende docenten waren soms buitengewoon gespannen. Er waren bij voortduring affaires die weer leidden tot jaloezie bij anderen. In grote lijnen klopt het wel.’

Waarom bent u uiteindelijk gestopt bij de universiteit?

‘Het was lange tijd mijn droom om het beroep van schrijver te combineren met mijn academische werkzaamheden. Ik heb dat ook een aantal jaren gedaan, alleen merkte ik dat het in de praktijk steeds lastiger werd. Het schrijven ging te goed en kostte te veel tijd. Ik bereikte een punt waarop ik besefte dat ik een keuze moest maken. Toen ik dat eenmaal doorhad, was kiezen niet moeilijk, want stoppen met schrijven zou geen optie zijn.’

Nu bent u de Boekenweek-auteur.

‘Als jij mij zou vragen of dat een eer is, moet ik natuurlijk verplicht antwoorden dat het een heel grote eer is, maar dat vind ik ook echt. Het is een eerbiedwaardige traditie die al vanaf de jaren '30 bestaat. Alle grote Nederlandse schrijvers van de afgelopen eeuw hebben er een bijdrage aan geleverd. Dat ik nog een boekje mag toevoegen aan dat rijtje, legt natuurlijk een extra grote druk op mijn schouders. Daar komt nog bij dat mijn moeder alle boekenweekgeschenken spaart. Straks heeft ze dus eindelijk haar collectie compleet.’

Lijkt Monterosso mon amour op uw oude werk?

‘Het is totaal anders en op geen enkele manier autobiografisch. Het gaat niet over mij, ik kan je geruststellen in dat opzicht. Ik wilde een tijdloos verhaal maken over het belang van verhalen. Dat leek me toepasselijk voor de Boekenweek. Een ander idee dat ik had, vrijwel onmiddellijk, was dat ik heel graag als hoofdpersoon een van al die mensen zou willen kiezen die ik altijd tegenkom.’

Wie dan?

‘Bij al die literaire avondjes, lezingen en andere dingen die ik doe, zijn er altijd mensen die anoniem op de achtergrond het hele literaire bedrijf mogelijk maken. Ik wilde bij wijze van ode aan dat leger liefhebbers, een hoofdpersoon hebben zoals zij. Dat is dus het verhaal geworden van Carmen, een vrouw op zekere leeftijd die als vrijwilligster in de openbare bibliotheek werkt en literaire avondjes organiseert. Zij beleeft een groot avontuur.’

La Superba (2013) en Grand Hotel Europa (2018) waren maatschappelijk betrokken boeken. Welke thema's wilt u nog aansnijden?

‘Het wordt steeds lastiger om hele scherpe duidelijke grenzen te trekken tussen fantasie en werkelijkheid, tussen feit en fictie. Sociale media zijn een heel duidelijk voorbeeld: ze lijken een instrument voor authenticiteit, maar als je kijkt hoe mensen ze daadwerkelijk gebruiken, geldt het tegenovergestelde. Politici worden tot in hun vingertoppen gespindoc-tord om authenticiteit over te komen. Dat komt omdat authenticiteit iets zeldzaams is geworden. Het is een probleem. Het is niet meer vanzelfsprekend. ‘Internet geeft in mijn persoonlijke leven een enorme vrijheid. Ik kan nu in Italië wonen en tegelijkertijd werken, ook voor Nederlandse kranten, dat had twintig jaar geleden niet gekund. Maar er is ook een keerzijde. Omdat de toegang tot kennis is gedemocratiseerd hebben mensen de illusie dat ze met een muisklik alle kennis hebben die specialisten ook hebben. Daardoor is er geen respect meer voor mensen die ergens voor hebben doorgeleerd. ‘Ik ben nu weer bezig met mijn oude vakgebied. Ik ben iets aan het schrijven dat zich bezighoudt met de klassieke wereld, en ik ben echt verbijsterd hoe toegankelijk alles is. Ik heb de Leidse universiteitsbibliotheek helemaal niet meer nodig.’

Wordt dat het volgende boek?

‘Ik ben bezig met iets dat ik nog nooit eerder heb gedaan, namelijk een historische roman. Het speelt zich af in het Oude Griekenland, dus daar heb ik wel een beetje voorbereiding op gehad. Maar het is een groot project dat veel onderzoek vergt, dus het verschijnt in ieder geval pas in 2023. Ik kan nu eindelijk eens een keer al die jaren aan de universiteit te gelde gaan maken.’

ILJA LEONARD PFEIJFFER, *Monterosso mon amour*. Boekenweekgeschenk.

De Boekenweek vindt plaats van 9 t/m 18 april. Op vrijdagavond 15 april wordt Ilja Leonard Pfeijffer geïnterviewd in boekhandel Kooyker, aanvang: 20:00 u (inmiddels uitverkocht). Na afloop zullen ook de winnaars van de Mare-Kooyker Kerstverhalenwedstrijd worden gehuldigd.

Ilja Leonard Pfeijffer

Dichter en schrijver Ilja Leonard Pfeijffer (1968) studeerde klassieke talen aan de Universiteit Leiden, waar hij in 1996 promoveerde op een proefschrift over de Oudgriekse dichter Pindarus.

In 1998 debuteerde Pfeijffer met zijn dichtbundel *van de vierkante man*, waarmee hij een jaar later de C. Buddingh'-prijs won. In 2000 ontketende hij een polemiek door te stellen dat onbegrijpelijke poëzie beter is dan makkelijke poëzie.

Tot 2004 bleef Pfeijffer in Leiden werken als docent onderzoeker en columnist van *Mare*. Een aantal jaren later vertrok hij - op de fiets - naar de Italiaanse havenstad Genua, waar hij nog steeds woont en werkt.

Rupert, een bekentenis (2002) was het prozadebuut van Pfeijffer. Zijn internationale doorbraak kwam in 2013 met de roman *La Superba*, over de stad Genua en immigratie. Daarmee won hij de Libris Literatuur Prijs en de Tzum-prijs voor de beste literaire zin.

Later volgde onder meer de bestseller *Grand Hotel Europa* (2018) en *Quarantaine*, *Dagboek in tijden van besmetting* (2020), een bundeling van dagboek-achtige fragmenten over de uitbraak van corona in Noord-Italië. In dat jaar was Pfeijffer ook een van de *Zomergasten*. In dat tv-programma besprak hij massatoerisme, Berlusconi en zijn keuze om te stoppen met drinken.

Ik liep 25 jaar rond met de vraag: hoe kan dit?

Scheikundige Marc Koper kreeg met zijn postdoc Kasinath Ojha een ruim honderd jaar oude scheikundige theorie aan het wankelen. 'Achteraf was het heel logisch.'

DOOR MARK REID

'Wat ons interesseert is hoe ionen precies verdeeld zijn in de buurt van een elektrode', vertelt Marc Koper. Samen met zijn collega's bestudeert de hoogleraar katalyse en oppervlaktechemie hoe ionen, geladen deeltjes, zich gedragen in een elektrochemische cel, in feite een soort accu.

Zo'n accu bestaat uit verschillende onderdelen. Om te beginnen heb je een bak met vloeistof, die vol zit met ionen. Daarin steken twee metalen elektroden, de twee polen van de accu. Als er spanning op de accu staat, hopen negatief geladen deeltjes in de vloeistof zich op rond de positief geladen pool, en de positieve deeltjes bij de negatieve pool. Net als bij een magneet trekken de omgekeerd geladen delen elkaar aan. Zo vormt zich een laag van geladen deeltjes om elke elektrode. Wie een accu wil verbeteren, moet begrijpen wat er op moleculair niveau gebeurt, en dat is wat Koper en zijn collega's proberen. 'Wij willen weten wat er precies gebeurt op het grensvlak van de elektrode en de waterige oplossing met ionen.'

probleem te kijken. Koper: 'Hij heeft de metingen herhaald en vond eerst wat mensen jaren geleden ook al vonden: geen nulladingspotentiaal.' Maar toen kreeg Ojha een idee: wat zou er gebeuren als ze de hoeveelheid geladen deeltjes in de oplossing nog tien keer kleiner zou zijn? 'Ik was er zelf niet opgekomen', zegt Koper. 'Je gelooft zo dat die theorie moet kloppen dat je denkt dat het probleem ergens anders zou moeten liggen. Maar Ojha dacht, we gaan nog een factor tien lager. En toen zagen we het nulladingspotentiaal op eens wél.' In een publicatie in *PNAS* delen ze hun resultaten.

Dat het potentiaal pas bij zo'n lage concentratie zichtbaar is, doet vermoeden dat er veel meer deeltjes ophopen rond de elektrode dan de Gouy-Chapman-theorie voorspelt. Een verdunding van een vloeistof brengt het honderd jaar oude idee opeens aan het wankelen.

'Deze theorie is ooit bevestigd door metingen met kwik-elektrodes en dan klopt het allemaal perfect', legt Koper uit. 'Daar heeft nooit iemand aan getwijfeld. Er waren wel kleine afwijkingen voor goud en zilver, maar dat werd afgedaan als een bijverschijnsel. Maar als je nu naar platina kijkt worden die afwijkingen enorm groot en moet er misschien toch iets anders aan de hand zijn. We hebben meerdere ionen getest: na-

Een belangrijke eigenschap van elke elektrode is het zogenoemde nulladingspotentiaal. Bij die standaardwaarde, uniek voor elk type metaal, bedraagt de netto lading op de elektrode precies nul en worden er dus ook geen geladen deeltjes aangetrokken.

'Als je wil weten wat geladen deeltjes doen, is het belangrijk om te weten bij welke spanning er in feite niets gebeurt. Dat is het startpunt vanaf waar je kan beginnen met redeneren. Als we dat niet kennen, wordt het lastig om kwantitatieve uitspraken te doen.' Waar het nulladingspotentiaal van ieder metaal ligt, wordt beschreven door de ruim honderd jaar oude Gouy-Chapman-theorie. Maar: die gaat niet helemaal meer op, blijkt nu uit nieuwe experimenten.

'Het probleem waar ik mee zat is dat het niemand ooit was gelukt om het nulladingspotentiaal van een platina elektrode te meten', vertelt Koper. 'Als je zo'n potentiaal wil bepalen doe je dat in een vloeistof met een erg lage concentratie van geladen deeltjes, dat meet het makkelijkt. Men had dat wel geprobeerd bij platina, maar het werkte simpelweg niet. Voor kwik, goud- en zilver-elektrodes werkt de theorie als verwacht, maar bij platina ging het niet op. Ik liep zelf al 25 jaar rond met de vraag waarom.' Terwijl onderzoekers wereldwijd aannamen dat de theorie wel gold voor platina, maar het gewoon lastig meetbaar was, bleef het vraagstuk in Kopers hoofd spoken. Totdat hij op een dag zijn postdoc Kasinath Ojha vroeg naar het

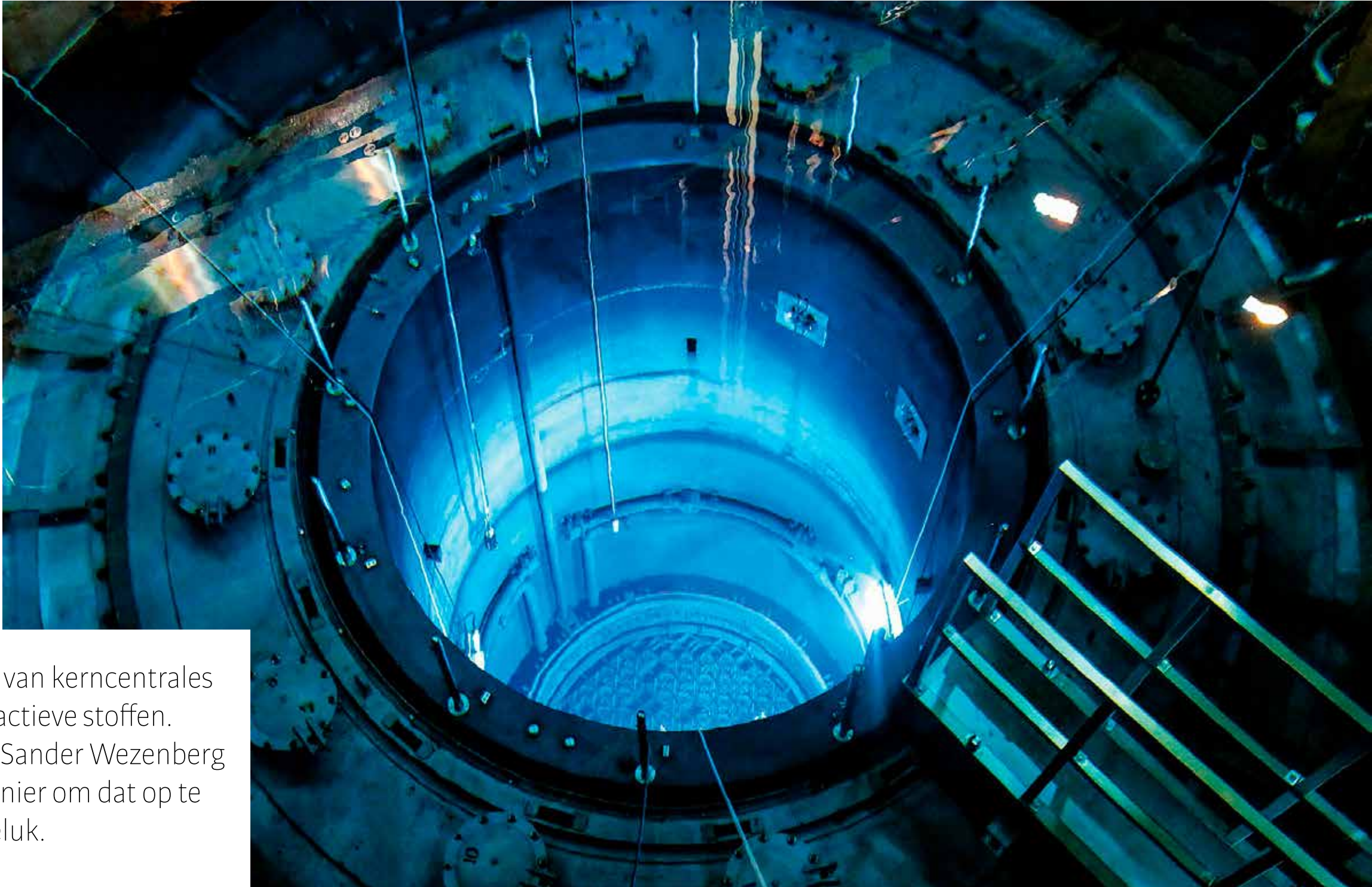
trium, kalium, lithium. Dat maakte allemaal geen verschil. Er is blijkbaar iets aan de hand bij platina dat er meer ionen in de buurt van het oppervlak zitten dan bij goud en kwik.'

Volgens hem is de Gouy-Chapman-theorie door deze ontdekking nog niet omvergeworpen. Samen met collega Katharina Doblhoff-Dier, theoretisch elektrochemicus, ontwikkelde Koper een model waarmee de theorie nog steeds kan werken. 'Met een paar toevoegingen.' Zo wordt het wellicht mogelijk om betere elektrochemische cellen te ontwikkelen.

De volgende stap voor Koper is duidelijk: 'Ik wil dit experiment herhalen met goud, en misschien nog terug naar kwik. Wie zegt eigenlijk dat de theorie daar altijd opgaat? Misschien zijn daar ook afwijkingen die nooit zijn gezien of gepubliceerd. We moeten weten of we de theorie moeten aanpassen, of wanneer die toevoegingen aan de theorie belangrijk zijn. En ook waarom. Ik heb er wel ideeën over wat het zou kunnen zijn. Met een *advanced grant* van het Europeaan Research Council wil ik gaan onderzoeken wat het precies is.'

Waarom kwam hij zelf niet op het idee om de concentratie ionen verder te verlagen? Lachend: 'Achteraf is het heel logisch om het te proberen, maar dat is meestal met dit soort dingen. Kasinath had weinig vooroordelen en dat hielp hem heel erg. Hij dacht, weet je wat, ik ga een factor tien lager. Toen hij me de resultaten liet zien dacht ik: verdorie, natuurlijk!'

Minuscule grijphandjes maken radioactief afvalwater schoon

In het afvalwater van kerncentrales zitten vaak radioactieve stoffen. Leidse chemicus Sander Wezenberg ontdekte een manier om dat op te ruimen. Per ongeluk.

DOOR OSCAR VAN PUTTEN

De wereld houdt haar hart vast: gaat het wel goed met de kerncentrales in Oekraïne? Door de oorlog is de veiligheid in het geding, maar ook in vredetijd levert kernenergie de nodige hoofdbrekens. Heet hangijzer is de opslag van kernafval: het blijft duizenden jaren radioactief, en moet worden opgeslagen in betonnen loodsen of ondergrondse containers. Desondanks wil het kabinet de bouw van twee nieuwe kerncentrales voorbereiden. Ook in andere landen ligt uitbreiding van kernenergie weer op tafel.

'Die ontwikkeling willen we voor zijn', aldus Sander Wezenberg, nanotechnoloog aan de Universiteit Leiden. Hij ontwikkelt een nieuwe manier om radioactief afvalwater te zuiveren, en kreeg daarvoor dit jaar een beurs toegekend. Het onderzoek bevindt zich nog in een vroege fase, maar de eerste proefjes waren veelbelovend.

Grote boosdoener is de stof cesium in het koelwater. Die stof is op zichzelf niet radioactief, maar ontstaat in radioactieve vorm bij het splijten van uranium en belandt vervolgens in het koelwater. 'Al dat water moet je dan beschouwen als radioactief afval, terwijl het grootste deel helemaal niet radioactief is', legt Wezenberg uit. 'We willen het cesium eruit halen, zodat we de rest van het water normaal kunnen lozen.'

Daarvoor ontwikkelt hij een moleculaire schakelaar die dient

'Om het probleem van kernafval op te lossen zijn compleet nieuwe methoden nodig'

als minuscule, bestuurbare grijparm. Onder invloed van licht verandert de ruimtelijke structuur daarvan, zodat de arm het cesium kan vastpakken. Schijn je er opnieuw licht op, dan laat hij weer los. De werking daarvan doet denken aan de moleculaire motoren van de Groningse natuurkundige en Nobelprijswinnaar Ben Feringa, bij wie Wezenberg zes jaar lang onderzoek heeft gedaan.

Oorspronkelijk had hij met de grijparm een heel ander doel voor ogen. 'We wilden het molecuul gebruiken om voedingsstoffen de cel in of uit vervoeren, als een veerboot. Bij sommige ziektes gaat dat niet goed, bijvoorbeeld bij taaislijmziekte. Die zou je hiermee misschien kunnen behandelen.' Dat liep op niets uit, maar het molecuul bleek na wat aanpassingen wel goed te binden aan cesium.

Met een olieachtige vloeistof kan het in contact met het koelwater worden gebracht. 'Cesium lost goed op in water, maar de grijparm lost juist goed op in olie. Door die twee te mengen, kun je het cesium verplaatsen naar de olie. Vervolgens kun je de grijparmpjes en het cesium weer van elkaar scheiden. Het koelwater hoeft je daarna niet meer te behandelen als radioactief afval.'

De komende jaren zal hij sleutelen aan het molecuul om de werking ervan te verbeteren. Er staan hem wat uitdagingen te

wachten, zo blijkt uit mislukte pogingen van andere onderzoekers. 'Cesium is ongeveer even groot als natrium en kalium, twee niet-radioactieve stoffen die in het koelwater voorkomen. Met simpele moleculen kun je die niet van elkaar scheiden.' Ook het loslaten van cesium bleek bij eerder onderzoek lastig. 'We hebben vrij dure en complexe moleculen nodig. Het liefst zou je die zoveel mogelijk hergebruiken.'

Het schakelen van zijn eigen grijparm gaat nog niet helemaal soepel. Bovendien gaat het molecuul daarbij relatief snel kapot. 'We gebruiken nu uv-licht om het molecuul te besturen. We denken daarom aan schakelaars die met zichtbaar licht werken, die zijn veel langer stabiel omdat dat licht minder schadelijk is.'

Wat als het project toch niets wordt? 'Het is een goed moment voor nieuwe, heel fundamentele ontwikkelingen. Om het probleem van kernafval op te lossen, moet je toch naar volledig nieuwe methoden kijken. Als genoeg mensen dat doen, komt er hopelijk een methode die geschikt is.' En mocht kernenergie uit de mode raken, heeft het apparaatje nog meer toepassingen. 'Je kunt de moleculen ook gebruiken voor bestaand kernafval. Daarnaast zou het met kleine aanpassingen ook geschikt kunnen zijn om andere schadelijke stoffen uit water te halen, bijvoorbeeld fosfaat of arsenaat.'

‘Zorg dat je een buffer opbouwt’

Nederland is rijk, maar toch komen veel mensen moeilijk rond, zegt hoogleraar economische psychologie Wilco van Dijk. Hij onderzoekt oorzaken en gevolgen van financiële stress, en geeft er dinsdag 12 april een webinar over.

DOOR KOEN SPIL

Wat is financiële stress eigenlijk?

'Het is een bedreigende situatie, waarin je het gevoel hebt dat je niet rond kan komen. Tegelijkertijd heb je het gevoel dat je er geen controle over hebt. Daardoor gaan mensen zich zorgen maken. Ze gaan piekeren en richten zich erg op de korte termijn. Ze proberen de problemen van nu op te lossen, maar houden vaak minder rekening met de toekomst.'

Wat voor gevolgen heeft dat?

'Ze stellen financiële beslissingen uit. Stel, je krijgt een brief, ongetwijfeld van een deurwaarder, en je hebt geen geld. Je kunt hem openmaken en je dan alleen maar rotter voelen, of je kunt hem in een kast stoppen en die dichtdoen. Dat leidt alleen later tot een opeenstapeling. Ondanks onze rijkdom heeft tien tot twintig procent van de Nederlandse huishoudens moeite hebben met rondkomen.'

Hoe komt dat?

'Terwijl de kosten voor levensonderhoud, zoals ziektekosten, woonkosten en energiekosten enorm zijn gestegen, zijn de inkomens nauwelijks toegenomen. Dat gaat knellen. Dan ga je schulden maken.'

'Veel mensen hebben ook geen financiële reserves. Je moet er eigenlijk vanuit gaan dat je minimaal drie keer je netto-maandsalaris achter de hand moet hebben, voor als er dingen misgaan.'

'Met het gemiddelde spaargeld in Nederland is het redelijk goed gesteld. Alleen is het scheef verdeeld. Er is een klein aantal mensen met heel veel, en veel mensen met heel weinig. Tijdens de coronapandemie nam het gemiddelde spaargeld toe, maar er is een betrakkelijk grote groep die helemaal niets meer heeft. Mensen die financieel kwetsbaar waren raakten meer gestrest, daar zag je een achteruitgang in mentale gezondheid. Zij hebben het meest te leiden gehad.'

Wat is de oplossing?

'Er moet in ieder geval meer geld bijkomen. Misschien moeten het minimumloon en de uitkeringen omhoog. Ik denk dat boetes minder snel moeten oplopen. Bijvoorbeeld door te zorgen dat aanmaningen niet verdubbeld, of schulden niet doorverkocht kunnen worden. 'We kunnen ook nadenken over kwijtscheldingen, voor wie heel diep in de schulden zit. Als een schuld verdeeld is over tientallen schuldeisers, is het enorm stressvol. Wanneer de gemeente dat overneemt, zoals in Amsterdam, heb je alleen nog met de gemeente van doen. Dat leidt tot minder stress, omdat je meer gevoel van controle krijgt.'

Hoe kunnen studenten hun eigen financiële stress te verminderen?

'Zoek hulp. De gemeente of organisaties als SchuldHulpMaatje kunnen je verder helpen. Zorg er ook voor dat je je financiële buffer opbouwt. Als je tegen jezelf zegt: ik ga drie bier-tjes minder drinken per week en zet dat op een aparte spaarrekening, zou dat ongeveer veertig euro per maand schelen. Dan heb je iets achter de hand voor als dingen misgaan, en krijg je meer grip op de situatie.'

Gedrogeerd? Drank was de echte dader

Zijn studenten werkelijk gedrogeerd tijdens hun skireis? Welnee, betoogt **Lennart Huurman**. Ze hebben gewoon te veel gedronken, dagen achter elkaar.

Vorige week verscheen een reconstructie over leden van studentenvereniging Quintus die tijdens de wintersport in Risoul zouden zijn gedrogeerd (‘En dan zakt een studente door haar benen’, *Mare* 22). Eindelijk konden studenten weer losgaan op een skireis. Na twee jaar konden de voetjes weer van de vloer. Maar diezelfde dansvloer was niet zonder gevaren. Studenten kregen onverklaarbare symptomen en onovertroffen katers. De oorzaak was snel gevonden: drugs die ongemerkt in drankjes was beland. Waren er mysterieuze mannetjes die dansende Quinten in het geniep drugs hebben toegediend? Nee. Men had doodgewoon te veel gedronken. Neem de symptomen die optraden: van trillen tot rol-lende ogen en van geheugenverlies tot langdurige katers. Zouden bepaalde drugs dit kunnen verklaren? En zo ja, welke? Drugsexpertisecentrum Jellinek noemt ghb, flunitrazepam (‘roofies’) en ketamine als middelen die met kwade bedoelingen in drankjes worden gestopt. Bij de laatste twee is geheugenverlies géén symptoom dat snel optreedt. Volgens het RIVM gebeurt dat bij ghb pas bij een overdosis. Spoedeisende Hulp-arts Trudy van Dijken zei tegen RTL *Nieuws* dat ghb snel uitwerkt en geen verklaring kan zijn voor langdurige katers. Een verklaring dat men heftigere gevolgen had dan normaal is niet drugs, maar de hoogte. De Yetibar in Risoul ligt op 1850m, waar de luchtdruk lager is dan op zeeni-veau. De KLM, die alcohol toedienen bij lage luchtdruk als verdienmodel heeft, beschrijft wat alcohol bij deze luchtdruk doet: ‘You can compare it with an altitude in the mountains of between 1,800 and 2,200 metres’, om vervolgens op te sommen hoe het lichaam op alcohol reageert bij die luchtdruk. Tel daarbij op dat de studenten al de hele dag hebben geskid, al vanaf ’s middags stevig aan het drinken zijn - zoals ze niet aangeven - en zijn uitgeput en uitgedroogd van vele dagen achter elkaar in dit ritme leven. Dan zijn de symptomen ineens zo vreemd niet meer. Neem dan ook in ogenschouw dat de verhalen over drogeringen al de rondte deden, en normale symptomen als trillen, katers en geheugenverlies kunnen dan ineens worden toegeschreven aan mysterieuze drugs in drankjes, in plaats van de echte dader: het eigen excessieve

dagenlange alcoholgebruik. Iemand die *out* gaat van de drank is dan ‘onwel geworden’ - een bevestiging van de reeds bestaande geruchtenstroom die de tunnelvisie versterkt er is iets anders in het spel is dan alcohol en vermoeidheid. Een geciteerde Quint die zegt te weinig te hebben gedronken om de symptomen te verklaren, geeft zelf aan met twee man (alleen al in de discotheek) €26 te hebben uitgegeven, tegen een bierprijs van €4,50 per halve liter, wat neerkomt op anderhalve liter bier per persoon. *You do the math*. Iedereen die in zijn Leidse jaren tot het gaatje ging tijdens meerdaagse feestperiodes als de El Cid-week en lustrum- of diesweken weet dat er na een paar dagen weinig alcohol meer nodig was om volledig van je stokje te gaan. Maar er is een nog veel interessantere manier om de vermeende drogeringen te bekijken. Niet als een medisch welles-nietes-spelletje op basis van de symptomen van slachtoffers, maar als een plaats-delicat waar een dader heeft rondgelopen. Dat begint met zoeken naar een motief: waarom zou iemand het gedaan hebben? En vervolgens: hoe heeft de misdaad plaatsgevonden? Er worden drie mogelijke schuldigen aangewezen: bar-personeel, beveiligers en ‘vage types’. Een discotheek verdient geld door drankjes te verkopen, dat te blijven doen en de reputatie hoog te houden dat het er veilig en gezellig is. Feestvolk drogeren saboteert dat volledig: de verkoop stopt abrupt doordat mensen ziek worden en niemand komt meer naar je discotheek. Het is zeer onwaarschijnlijk dat personeel daaraan meewerkt. ‘Vage types’ heb je in elke discotheek. Zij zouden zich op de dansvloer kunnen begeven om bijvoorbeeld drugs toe te dienen. Date-rape-drugs worden doorgaans in het geniep toegediend door daders die zich tijdens een één-op-één date (vandaar ook de naam) gemakkelijker aan iemand proberen op te dringen. Er is simpelweg geen motief om lukraak mensen te drogeren op een volle dansvloer. Dan blijft er nog één belangrijke vraag over: HOE DAN? Iets in een glas doen van dansende mensen op een dansvloer, succes ermee. Kans dat je raak mikt: nihil. Kans dat het je wat oplevert: uitgesloten. Maar je bent wel je drugs kwijt waar je zelf grof geld voor hebt neergeteld. Nog los van de mogelijke straf als je betrapt wordt. Er is een logische verklaring voor verhalen over drogeringen op de dansvloer die steeds weer opduiken: het externaliseren van schuld, dat we allemaal van kinds af aan al doen wanneer schaamte de biecht belemmert. Op menig buitenlandse studiereis waaraan ik als student deelnam werd stevig gedronken. Wanneer iemand de dag daarna niet meer meekon naar excursies, kwam het broodjeaapverhaal van de mysterieuze drogering op de dansvloer (‘Iemand heeft sowieso iets in m’n drankje gestopt!’) als geroepen, om de consequences van de eigen alcoholconsumptie niet onder ogen te hoeven komen. Het is studenten gegund weer los te gaan, en ik hoop dat ze dat ook doen. Het inhalen van wat je gemist hebt is alleen niet zonder consequences.

LENNART HUURMAN is alumnus van de Universiteit Leiden en oud-lid van ALSV Quintus.

NIEUWS

Waarom diversiteitsbeleid al zeventig jaar mislukt

Leids hoogleraar economische en sociale geschiedenis Marlou Schrover heeft een NWA-subsidie van 1,8 miljoen euro ontvangen voor onderzoek naar effectief diversiteitsbeleid. ‘Het is al heel oud, maar wordt steeds geagendeerd als nieuw.’

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK

Voor het vier jaar durende diversiteitsonderzoek krijgt Schrover ondersteuning van vier promovendi en drie postdocs, werkzaam aan de universiteiten van Leiden, Delft en Rotterdam. Volgens de hoogleraar is de toekenning van de beurs bijzonder: ‘NWA-subsidies gaan normaal nooit naar de geesteswetenschappen.’

De onderzoekers werken voor hun onderzoek samen met 37 organisaties, waaronder de ministeries van Justitie en Veiligheid, Sociale zaken en Sport, de gemeentes Amsterdam en Rotterdam, Stichting Ouderenhuisvesting, het coc en Stichting Disability Studies. Door uitvoerige interviews te houden en rapporten te bestuderen over al het diversiteitsbeleid dat sinds 1945 is opgetuigd, hopen de onderzoekers erachter te komen waarom veel diversiteitsbeleid niet heeft gewerkt. Met die kennis hopen ze beter en effectiever beleid te ontwikkelen. ‘Vaak wordt gezegd dat het overheidsbeleid om diversiteit te bevorderen is mislukt, maar het blijft onduidelijk waarom’, zegt Schrover. Ze geeft een voorbeeld van buurtorga-

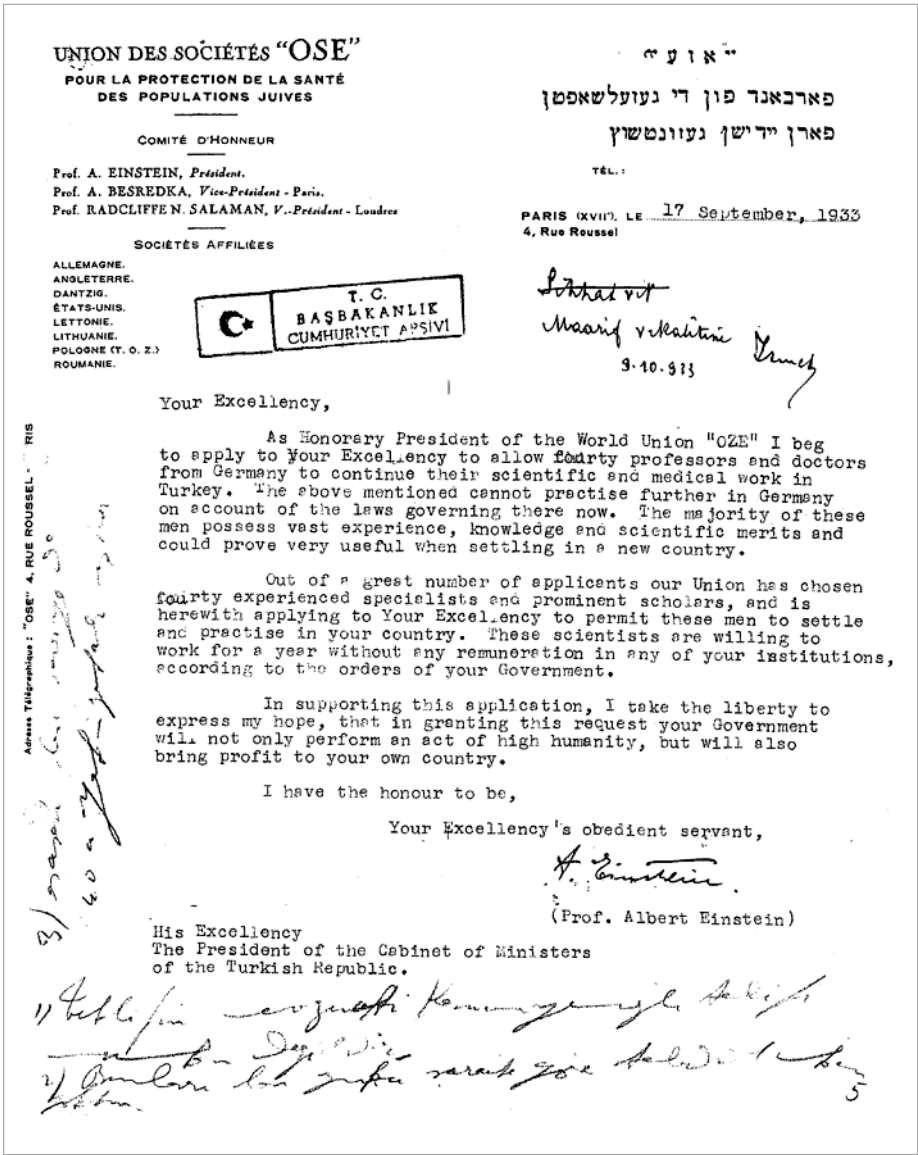
‘Het wordt vaak gezien als mislukt, maar niemand weet waarom’

nisaties, die doorgaans veel tijd investeren in hoe er meer sociale cohesie in de buurt kan worden bereikt. ‘Stel dat er in hun buurt braakliggend terrein ligt en het buurtcomité mag meedenken over de invulling. De ene groep wil geen bankjes, uit angst voor hangjongeren of -bejaarden. Als het een parkje wordt, moeten de hondenbezitters er dan een veldje krijgen? Het barst van de tegengestelde meningen, waardoor de overheid er uiteindelijk iets heel anders mee doet omdat de verdeeldheid te groot is.’ Dat zorgt niet alleen voor frustraties en het gevoel niet te worden gehoord, zegt Schrover, maar er is ook een hoop weggegooid geld mee gemoeid. ‘Bij diversiteit denken mensen vaak aan etnische diversiteit’, zegt Schrover. ‘Maar ons onderzoek gaat om alle

denkbare vormen, zoals gender, religie, seksualiteit en *disabilities*.’ Daarbij worden ook overheidsrapporten betrokken vanaf 1945 tot heden. Ruim zeventig jaar aan diversiteitsbeleid: bestaat het al zo lang? ‘Het is al heel oud, maar wordt steeds geagendeerd als nieuw’, zegt Schrover. ‘Vroeger noemden we het bijvoorbeeld multiculturalisme.’ De grote aandacht voor diversiteit in bedrijven en organisaties wil dan ook niet zeggen dat de samenleving diverser is dan ooit tevoren, zegt ze. ‘Het woord wordt vaak gebruikt, maar je kunt niet zeggen dat we nu in de hoogtijdagen zitten van diversiteitsbeleid. Wel is de laatste tijd het bewustzijn toegenomen dat je er als organisatie baat bij kan hebben.’

We can do better

While universities around the world are helping Ukrainian academics, staff and students, **five professors** are wondering: what is our university doing?

In this way, 220 scholars and their families were offered safe passage and ultimately more than one thousand lives were saved. The ongoing war in Ukraine is not the first conflict the world is witnessing since Einstein’s letter was written. However, the fact that we, as an academic community, have not always taken concerted action in the past to help scholars at risk is a poor excuse not to do so yet again. We can, and must, learn to do better. An ongoing petition to establish Leiden University in Exile is a first step toward a more structured framework to support academics fleeing from conflict, not merely from Ukraine (<https://fd24.formdesk.com/universiteitleiden/LUinExile>). Almost ninety years after Einstein’s letter, concepts such as University Social Responsibility (USR) call on universities to “go beyond the core functions of teaching, research, and service and voluntarily act beyond legal requirements to promote the public good and environmental sustainability” (Lo, Pang, Egri, & Li 2017). In his latest blog, the Chair of International Studies of our university suggests that “it would be good to engage with the intentions of USR to clarify how (our) university, as a site not only of research and education but also ethical standards, can reflect on its role as a global actor.” The European Commission’s Director-General for Research and Innovation in a letter dated 28 March 2022 urged recipients of European Horizon grants to support refugee researchers from Ukraine in their ongoing projects, citing an agreement (signed in October 2021 but currently on hold due to the war) to associate Ukrainian researchers with existing European programmes. A similar call sent out by the European Research Council (ERC) has resulted in an extensive database of positions available. The Dutch Government, through the NWO, has made available €1 million in emergency funding, stating that it “wants Ukrainian researchers to know that, when feeling forced to leave their homeland, they find a safe working environment”. The joint statement of the Dutch universities about the war in Ukraine ends with the promise that “the joint universities will examine the options available to help academics in Ukraine: ‘It is our responsibility as universities to contribute to a better world through research and education and to work for peace, respect and (academic) freedom.’” On the other hand, the UAF student refugee organisation, stated by the NWO as a possible channel “to support researchers, teachers and students who were forced to flee, so that they can continue their research and/or study at a Dutch research unit”, in its own statement calls on “the Ministry of Education, Culture and Science, together with higher education institutions, [to] make a provision.” Leiden has set up a Task Force Ukraine, which maintains a website where initiatives to help those affected by the ongoing war in Ukraine are listed. Most of these initiatives are individual-level, private initiatives to collect donations of money and goods. Currently, the only institutional-level initiative taking place within our university aims to help students from Ukraine and Russia who are already enrolled here. Meanwhile, the war is into its second month. Universities around the world have announced schemes to provide short-term emergency funds to help scholars who are at risk because of the current conflict. Since late February, universities in Austria, Finland, Israel, Hungary, Luxembourg, Poland, and Taiwan, among others, have earmarked funds especially for Ukrainian academics, staff and students, who are fleeing conflict. A regularly updated document by the University of New Europe initiative currently exceeding 100 pages lists such initiatives. Examples of support offered include 3 to 6 months stipend to continue their studies or research, and in some cases reimbursement of travel costs and housing. The fact that emergency fund recipients will not be employed by the hosting university is sometimes explicitly mentioned. Such emergency funds are available immediately. Some applications closed already in March, others are ongoing. Proof of Ukrainian university status is often required as part of the application. These are not national but institutional-level initiatives by individual universities aiming to offer a safe passage to scholars at risk in Ukraine, Belarus and Russia. In light of the official declarations by European and Dutch organizations and the example set by our peer institutions abroad, we are left wondering: what concrete steps is *our* university taking to carry its share of social responsibility? What institutional initiatives at university, faculty, or institute level are contemplated? What is the timeline for their implementation? Almost ninety years after Albert Einstein’s letter, can we do better than Prime Minister İnönü’s initial response?

Ivo Smits (LIAS, Humanities),
Marina Terkourafi (LUCL, Humanities),
Hilde De Weerd (LIAS, Humanities),
Jorrit Rijpma (Law) and
Giles Scott Smith (History, Humanities)

MARETJES

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Op **maandag 11 april** om 20.00 is er in het Academiegebouw een **bijeenkomst over de oorlog in Oekraïne**. Drie Leidse hoogleraren, **André Gerrits, Frans Osinga en Nico Schrijver** zullen hun licht hierover laten schijnen, waarna discussie met de aanwezigen. Toegang **gratis** en gaarne tevoren opgeven bij proparate.leiden@gmail.com, 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende lo-

caties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8. **Voortgezet onderwijs**: *Twee leerlingen. *Nederlands, brugklas. *Biologie, wiskunde 2 vmb. *Biologie, geschiedenis, 1 vmb. **Leiden-Zuid**, *4 leerlingen basisonderwijs, 1 leerling uit Voorschoten met vergoeding. *Ook hulp gevraagd bij organisatie van de bijles, één of twee middagen per week. Onderwijswinkel Arubapad 2 (Het Gebouw), ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi- commerciële instanties. De prijs voor een Maretje-extra is €23,- incl. btw voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet b.v., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

COLOFON

Mare: Rapenburg 38, 2311 EX Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
Website mareonline.nl
Twitter @weekbladmare
Instagram @weekbladmare
Facebook: Leids Universitair Weekblad Mare
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 10.000

Hoofredactie: Frank Provoost
frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Redactie: Vincent Bongers
vbongers@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman
a.s.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Mark Reid, m.a.reid@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers
s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Oscar van Putten (stagiair) oscarvanputten@gmail.com
Koen Spil (stagiair) k.a.a.spil@umail.leidenuniv.nl

Medewerkers: Pim Bakx | Remco Breuker | Omar Ghaly | Maia de Quay | Olaf Leeuwis

Art direction en vormgeving:
Marcel van den Berg, joostmarcellis.nl

Fotografie:
Taco van der Eb | Marc de Haan

Illustraties:
Bas van der Schot | Bandirah | Silas.nl

Drukwerk: Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk

Advertenties: Bureau van Vliet b.v.
Wateringweg 129, 2031 EG Haarlem
Telefoon 023 - 571 47 45
E-mail sales@bureauvanvliet.com
<https://bureauvanvliet.com/advertentie/Weekblad>

Redactieraad: Kutsal Yesilkagit (voorzitter) | Frank Israel (vice-voorzitter) | Alexander Pleijter (secretaris) | Willem van der Does | Annemarie Drahmann | Nour Eldin Emara | Zoë van Litsenburg | Roel van Niekerk | Frank Rensen | Marten Jesse Pot | Hermelijn Smits

LAMME LEIDSE MEMES

Experiment en steroïden op Rewire

Naast Von Hausswolff staan er nog veel meer artiesten op Rewire, het Haagse festival 'voor avontuurlijke muziek'. Een van de bekendste is The Bug, het alias van Kevin Martin. In de jaren negentig maakte hij industriële takkeherie met de band God. Langzaam maar zeker schoof hij echter op naar andere stijlen als dub, hip hop en dancehall. Hij injecteert die genres met een flinke dosis steroïde, want de bassen doen gebouwen trillen en de beats zijn kiezelhard. Hij speelt op vrijdag en neemt de rappers Flowdan and Manga Saint Hilaré mee. The Caretaker, oftewel Leyland James Kirby, heeft een heel andere benadering. Hij maakte zes experimentele platen waarin hij de progressie van de ziekte van Alzheimer probeert weer te geven. Kirby treedt op zondag op, met visuals van videodesigner Weirdcore. Rewire Festival, 7-10 april, diverse locaties in Den Haag, dagtickets €39

Still uit de videoclip van het nummer 'Deathbed'.

Bang voor het orgel van Satan

DOOR VINCENT BONGERS

In een grot danst het licht van fakkels tegen de wanden. Een naakte man met een uitstulping op zijn borstkas krijgt een mes aangereikt. Gitaar-feedback galmt, een orgel huilt steeds luider. De man snijdt de bult open, er blijkt een hart in te zitten dat vervolgens boven het hoofd van een vrouw wordt gehouden. Ze wordt bedropen met bloed uit het hart.

Het is een scène uit de video van het nummer 'Deathbed' van de Zweedse zangeres, componist en organist Anna von Hausswolff. Op zaterdag speelt ze in de Grote Kerk in Den Haag. Toen radicale katholieken in Frankrijk de clip zagen, een mix van het geflippte surrealisme van David Lynch en de bodyhorror van David Cronenberg, werden ze onrustig. Toen bleek dat begin december 2021 Von Hausswolff in de Notre-Dame de Bon-Port in Nantes zou komen spelen, zakten de fanatiekelingen van schrik door hun hoeven. Een Frans muziekblog schreef over een van haar platen dat 'we alleen de satanische harmonieën van de hogepriesteres Anna von Hausswolff kunnen aanbidden, als we eenmaal gewend zijn aan de duisternis'. Het Franse conservatieve religieuze blog *Riposte Catholique* nam de quote gretig over en al snel kwam er een oproep om het optreden in Nantes te boycotten. De fanatiekelingen vielen ook over het nummer 'Pills' van de plaat *Singing from the Grave* (2010). Daarin zingt Von Hausswolff: 'Oh I, I made love with the devil.'

In een interview met de *New York Times* wilde ze niet vertellen waarover dat nummer gaat, dat is aan de interpretatie van de luisteraar, maar ze biechtte wel op: 'Als je me vraagt of ik letterlijk seks heb gehad met de duivel, dan is het antwoord "Nee."' Von Hausswolff moest eerst lachen om alle conternatie rond het optreden in Nantes. 'Wow, ik, de hogepriesteres van satanistische kunsten, dat is pas mooie pr', zei ze later over de kwestie. De lol is er echter snel af bij als blijkt dat er daadwerkelijk een groep mannen in zwarte jassen en hoodies haar opwacht bij de kerk in Nantes.

Uiteindelijk blokkeren zo'n honderd mensen de toegang en wordt er tijdens de laatste voorbereidingen van het optreden op de deuren gebonsd. Het concert wordt uiteindelijk geschrapt. 'Het was niet veilig, iets diep van binnen, noem het oerinstinct, zei mij dat ik hier weg moest', verklaarde ze tegen de *New York Times*. De ophef zorgt er wel voor dat ze de voorpagina haalt. Ook bij een concert in een kerk in Brussel is een vreedzame demonstratie, maar daar gaat haar optreden gewoon door. In Nijmegen, waar ze in de Stevenskerk optrad, was er ook een piepklein protest, twee activisten hielden een bord omhoog met daarop de tekst: 'Satan is hier niet welkom.'

Uiteindelijk sterft de ophef weer helemaal weg en zaterdag 9 april speelt Von Hausswolff haar meest recente studioalbum *All Thoughts Fly* op het orgel van de Grote Kerk in Den Haag. De plaat is inderdaad soms best duister, met klanken die wellicht wat te radicaal zijn voor overgevoelige gelovigen. In 'Sacro Bosco', vernoemd naar een park met monsterlijke sculpturen in het Italiaanse plaatsje Bomarzo, laat Von Hausswolff de orgelpijpen zo zuchten, steunen en loeien als een fluitketel van Lucifer. Maar naast onaardse drones, die zowel de glas-in-lood ramen als de botten in ondergrondse tombes laten rammelen, zijn er ook luchtige passages. Von Hausswolff laat donker tegen licht duelleren en koppelt citaten uit traditionele kerkmuziek aan moderne soundscapes. 'Het is gestoord hoe groot dit verhaal is geworden', schrijft Von Hausswolff een maand na het incident in Nantes op haar Facebookpagina. 'Ik wil benadrukken dat ik helemaal niets tegen de katholieke gemeenschap heb. Mijn muzikale opvoeding vond deels plaats in de kerk en ik groei-de op met de heilige muziek die daar gespeeld werd. Maar het is wel van groot belang dat kunst de ruimte en de vrijheid krijgt voor maximale zeggingskracht. We moeten ervoor zorgen dat kunst en religie verlost blijven van extremisme.'

‘Dronken lui zijn oké, die kun je alles aansmeren’

DOOR PIM BAKX
FOTO SIMONE BOTH

Wat vind je het leukst aan werken bij Julia's?

‘Als ik brak ben is het heel chill om kassa te staan. Als ik me beter voel dan vind ik de pasta's knallen fijn. Je staat vaak met zes pannetjes alles door elkaar te doen. De tijd gaat dan heel snel. 'Ik werkte altijd al in de horeca, maar dat was het allemaal net niet. Via de Albert Heijn To Go belandde ik bij Julia's. Er zijn een aantal formules die allemaal onder de ns-stations vallen, je krijgt daar met een personeelspasje dus ook korting.’

Maak je veel gekke dingen mee op het station?

‘Ik zag een keer mensen met messen het station binnenrennen. Het ging heel snel, een groep van ongeveer acht personen vloog door de poortjes en op een gegeven moment viel er een mes naast onze winkel. Echt bizar. Toen moest ik ook langs bij de politie om een getuigenverklaring af te leggen. 'Normaal valt het op het station wel mee, buiten de poortjes is het vervelender. Zwervers zijn soms lastig, maar

zodra zij binnenkomen, staat de veiligheidsservice – de boa's van het station – voor hun neus.

‘Dronken mensen zijn wel oké, die kun je dingen aansmeren: “Wil je extra spekjes erbij? Of iets te drinken?” Dat gaat dan ineens heel makkelijk.

‘Eén keer reed een boze opa in zijn scooter die de ns verrot aan het schelden was bij ons de keuken binnen. Ik stond rustig pasta te koken en dacht: voordat jij uit je scooter bent geklommen, ben ik allang weg.’

Heftig zeg...

‘Toch heb ik hier altijd heel erg naar mijn zin hoor. Het team is heel leuk, een soort familie.’

Doe je nog meer?

‘Ik bouw ook websites. Ik heb bijvoorbeeld voor een rijkschool de website gebruiksvriendelijker gemaakt. In ruil daarvoor kreeg ik een paar gratis lessen en werd mijn examen betaald.’

‘Ik heb ook een eigen website gebouwd, studentenwoordenboek.nl. Die is in twee jaar tijd echt enorm gegroeid, ik heb nu 10.000 bezoekers per maand. Als er discussie is over een definitie, zoals bij “anytimen”, voeg ik onderaan het woord een poll toe zodat erover kan worden gestemd.

‘Je kunt ook woorden insturen als je iets mist. Een mooi woord dat iemand laatst stuurde is “kaasschaaf” – dat is een persoon die iemand een blowjob geeft, maar daarbij iets te veel tanden gebruikt. Ik heb dat woord uiteraard direct toegevoegd.’

COLUMN | OMAR GHALY

Ik beloof u: ik ga mij keihard inzetten voor mezelf

De jaarlijkse stoelendans van faculteit-sprominenten en vage kennissen die onze belangen willen behartigen is weer begonnen. Deze week worden de lijsten ingediend voor deelname aan de universitaire verkiezingen. Met mooie beloften over vooruitstrevendheid of de kans om onszelf te ontplooiën worden we gelokt naar de digitale stemhokjes. Terwijl we weten dat de meeste kandidaten uiteindelijk op die lijst staan om nog even hun cv te spekken. Het is tijd voor verandering. Ik vind dat het anders moet, ik weet dat

het anders kan. Een frisse wind waait door de universitaire politiek. Nieuw elan! Ik ga een partij oprichten. Belang van Omar, kortweg bvo. Mijn campagne zal draaien om één belofte. Mocht het mij lukken om een zetel te bemachtigen in welk gremium dan ook, dan zal ik mij keihard inzetten voor mijn eigenbelang. Ik zal ervoor zorgen dat het belang van Omar Ghalay op deze universiteit niet uit het oog wordt verloren. Iemand moet het doen. Ik kan dit doen omdat het retesimpel is om je eigen studentenpartij op te richten. Je hebt vijf handtekeningen nodig van mensen die je lijst ondersteunen. Daarna in een raad komen is lastiger, maar zeker niet onmogelijk. Want laten we wel wezen, wie stemt er nou echt op de inhoud of langs ideologische lijnen? Dan kun je net zo goed je stem geven aan een partij die niet eens de pretentie heeft dat er over het programma goed is nagedacht.

Een partij waarvan je precies weet wat je eraan hebt. Een partij die eerlijk toegeeft: het draait om mij en de rest interesseert me niet. Eén voor allen en allen voor Omar.

Dat wil overigens niet zeggen dat Belang van Omar geen plannen heeft, die hebben we zeker.

Allereerst wil ik, in het kader van mijn column van twee weken geleden, serieus kijken naar de voedselvoorziening op deze universiteit. Ik wil gewoon weer om drie uur een burgertje kunnen oppeuzelen als ik daar zin in heb.

Ten tweede is het essentieel dat er in alle universiteitsgebouwen schermen staan waarop voetbalwedstrijden worden uitgezonden. In ieder geval die van Ajax en Al Ahly. De schermen hangen er al, we hoeven alleen maar van kanaal te veranderen. Ik wil sport zien in plaats van de *Humans of Humanities*-film die al twee jaar geleden uitkwam.

De laatste trap van mijn drietrapsraket is ook weer doodsimpel. Ik wil dat koffie een grondrecht wordt voor iedere student aan de Universiteit Leiden. Geef ons koffiepassen waarmee we onbeperkt bakkies pleur kunnen halen. Dat zal meer doen voor studentenwelzijn dan honderd *caring universities*-enquêtes. Lezers, het lijkt me duidelijk. Er is maar één partij voor de student die het niets kan schelen, één partij voor de student die het allemaal wel best vindt, één partij voor de student die wel kan genieten van een stukje ordinair populisme.

Stem Belang van Omar. Samen, voor Omar.

OMAR GHALY is – behalve volksmenner – student Egyptologie

‘Er is maar één partij voor de student die het niets kan schelen’